

Eessõna

Eesti kliima uurimine on jõudnud järgmise verstapostini – huvilised saavad tutvuda uue kogumikuga, mis kirjeldab kohaliku lumikatte olusid.

Regulaarsed lume mõõtmised algasid Eesti meteoroloogiajaamades juba 1891./1892. a. talvel, detailsemate mõõtmiste andmerida algab aga alles 1950ndaist aastaist. Nende aastate jooksul kogunenud andmete hulk on küllaldane selleks, et kirjeldada siinsete lumeoludele iseloomulikke jooni.

Eesti asub ilmauurijate jaoks huvitavas piirkonnas, kus mereline kliima läheb üle mandriliseks. Sellisele alale on iseloomulik meteoroloogiliste parameetrite suur varieeruvus ja seda nii aastast aastasse kui ka vabariigi territooriumi läbilõikes.

Esmakordselt kirjeldati Eesti lumeolusid põhjalikumalt 2000. a valminud Heino Toominga ja Jüri Kadaja poolt koostatud lumekatte atlases. Atlase väike trükiarv (vaid neli eksemplari) takistas selles esitatud mahuka faktilise materjali (236 kaarti, 20 tabelit) laiemat kasutamist. Hoolimata väikesest tiraažist äratas atlas huvi nii kodu- kui välismaal. See asjaolu julgustas tehtud arendama veelgi mahukamaks ja mitmekesisemaks, kaasates selleks täiendavalt autoreid Tartu Ülikoolist ning Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudist.

Lisaks lumikatte kestuse, paksuse, tiheduse ja veevaru ajalistele ja territoriaalsetele jaotustele ning muutustele on teatmikus pööratud tähelepanu lumeoludega seotud praktilistele probleemidele (maanteed ja linnatänavate lumekoormuse arvutamine, suusaspordi ürituste planeerimine jpm). Käsi-raamat pakub huvi mitmete elualade esindajatele: klimatoloogid, põllumehed, projekterijad, ehitajad, transporditöötajad, meedikud jt.

Eesti lumikatte tundmaõppimine oli prof. Heino Toomingale lisaks päikesekiirguse ja taimkatte produktiivsuse uurimisele kolmandaks “suureks armastuseks”. Käesoleva raamatu ilmumisega saab teoks üks tema unistustest. Selle kinnituseks on tema enda sõnad: “Õnnelikuks saab inimene siiski alles siis, kui ta oma võimalused teostab” (Heino Tooming, “Ilm ja inimesed”, 2001).

Ain Kallis,
teaduslik toimetaja